

แนวทางการพัฒนาองค์การที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก

วันเพ็ญ ศรีตะไญญะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

พฤศจิกายน 2549

ISBN 974-429-546-5

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR IMPROVING QUALIFIED ORGANIZATION OF FOUNDATION
EDUCATION SCHOOLS IN NAKHON NAYOK EDUCATIONAL SERVICE AREA

WANPEN SRITAPANYA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

November 2006

วันเพ็ญ ศรีตะปัญญะ. (2549). แนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การบริหารการศึกษา).

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา:

ดร.เกียรติ ศรีวิเชียร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมาน วีระคำแหง.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความต้องการแนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพ
ของผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก 2) พัฒนาแนวทางการพัฒนา
องค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา
องค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา
องค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยมีอยู่ 4 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร ได้แก่ ครูที่ทำหน้างานพัฒนาองค์กร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ
ผู้บริหารการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ยและ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร มีความต้องการแนวทางการพัฒนา
องค์กรซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ สร้างความตระหนักในปัญหา การรวบรวมข้อมูล การวินิจฉัยปัญหาการ
วางแผนพัฒนาสถานศึกษา การดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา การ
ปรับปรุงระบบการพัฒนาสถานศึกษาทุกขั้นตอน 2) แนวทางการพัฒนาองค์กรที่พัฒนาขึ้นทุกข้อเป็น
แนวทางที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นไปตามมาตรฐานทาง วิชาการ
รวม 25 ข้อ ใน 7 ขั้นตอน ได้แก่ ก) สร้างความตระหนักในปัญหา เช่นผู้บริหารสถานศึกษาจัด
ประชุมปรึกษาหารือกับบุคลากรฯ ข) การรวบรวมข้อมูล เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสถานศึกษา
เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ค) การวินิจฉัยปัญหา เช่น นำข้อมูลมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ความ
ต้องการฯ ง) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาแก่บุคลากรฯ
จ) การดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา เช่น จัดทำแผนกลยุทธ์ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ฉ) ประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา เช่น ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา
ตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนด ช) การปรับปรุงระบบการพัฒนาสถานศึกษา เช่น จัดประชุม
สัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพบปะเป็นระยะกับกลุ่มงาน เพื่อช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรค
3) แนวทางการพัฒนาองค์กรที่พัฒนาขึ้นทุกข้อมีความเหมาะสมกับบริบทด้านสภาพแวดล้อม
วัฒนธรรม ทรัพยากร และความพร้อมของบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก และ 4) แนวทางการพัฒนาองค์กร ที่พัฒนาขึ้นในแต่ละข้อ มีความเป็นไปได้ในทาง
ปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Wanpen Sritapanya. (2006). **Guidelines for Improving Qualified Organization of Foundation Education Schools in Nakhon Nayok Educational Service Area.** Master Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Phranakorn Si Ayutthaya : Phranakorn Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Dr. Kirati Sriwichian, Assistant Professor Saman Weerakamhaeng.

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the needs for improving qualified organization guidelines of persons relevant to foundation education schools in Nakhon Nayok Service Area; 2) to develop the guidelines; 3) to examine the appropriateness of the guidelines; and 4) to explore the feasibility of the guidelines. The research procedure comprised four stages. The sample groups consisted of teachers who were in charge of the developing procedure, academics, educators, and school principals. Statistical analysis was performed in terms of percentage, median, arithmetic mean, and t-test.

The research revealed the following : 1) The persons relevant to organization development indicated that 7 steps were required for the guidelines, namely, problem realization, data collection, problem analysis, school development planning, operation according to the plan, and improvement of the guidelines. 2) The developed guidelines were found qualified, served the needs they were designed to meet, and reached the required standard. The guidelines comprised 25 items within the 7 steps which were : a) establishing problem realization, including arranging meetings with the staff, b) data collection, such as, appointing a committee for school development to compile necessary information, c) problem analysis, including doing SWOT, d) school development planning, such as, providing knowledge on school development, e) operation according to the plan, including completing a strategic plan derived from all persons relevant to the development, f) evaluation, such as, auditing, monitoring, and evaluating the development in accordance with the criteria and standard, e) improvement of the guidelines, such as, arranging seminars to discuss and solve problems among colleagues regularly. 3) The guidelines were found appropriate in terms of environment, culture, resources, and potentialities in Nakhon Nayok Educational Service Area. 4) The guidelines were found feasible for the foundation education schools in Nakhon Nayok Service Area.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ซึ่งเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมาน วีระกำแหง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร แมลงภู และ ดร.รุ่งโรจน์ มีคุณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม และได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ครูผู้ทำหน้าที่งานการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และกรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเจ้าของผลงานที่ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณญาติ พี่ น้อง และเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา

วันเพ็ญ สรียะปัญญา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การพัฒนางานจัดการ.....	10
สภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
บทสรุป.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาความต้องการแนวทางการพัฒนางานจัดการที่มีคุณภาพของ ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ชั้นที่ 2 ชั้นพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	65
ชั้นที่ 3 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	66
ชั้นที่ 4 ชั้นศึกษาความเป็นไปของแนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	67
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 70
ชั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชั้นศึกษาความต้องการแนวทางการพัฒนา องค์กรที่มีคุณภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานใน เขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	70
ชั้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชั้นพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กร ที่มีคุณภาพของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา นครนายก.....	73
ชั้นที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทาง การพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก.....	80
ชั้นที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทาง การพัฒนาองค์กรที่มีคุณภาพของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก.....	86
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย หนังสือขอเชิญเข้าร่วมประชุม และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	120
ประวัติของผู้วิจัย.....	149

สารบัญญัตินี้

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ดำรงในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน.....	71
2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ความต้องการพัฒนาองค์กร ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	72
3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ดำรง ใน ปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน.....	73
4 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์กร ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.....	74
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ที่ดำรงในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน.....	81
6 ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ค่ามัธยฐาน ≥ 3.50 และค่า IQR ≤ 2.00	82
7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ งานพัฒนาองค์กร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ดำรง ในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน.....	87
8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาองค์กร ตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและค่า ในการทดสอบค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด.....	88

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 สายการบังคับบัญชาในองค์กร.....	21
3 ทฤษฎีระบบ.....	30
4 กระบวนการพัฒนาองค์กร.....	42
5 ขั้นตอนในการพัฒนาองค์กร.....	46
6 แสดงการบูรณาการสาระขั้นตอนการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา.....	52